

Česká školní inspekce
Liberecký inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Speciální školy pro tělesně postižené, Liberec, Lužická 7

Adresa: Lužická 7, 460 01 Liberec

Identifikátor školy: 600 023 427

Termín konání inspekce: 20. - 24. září, 1. říjen 2004

Čj.:	h4-1377/04-1165
Signatura:	sh4zy506

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Zřizovatelem Speciálních škol pro tělesně postižené, Liberec, Lužická 7 (dále jen škola) je Liberecký kraj. Škola jako příspěvková organizace byla zřízena Zastupitelstvem Libereckého kraje na dobu neurčitou dne 22. 5. 2001. Jejimi součástmi jsou speciální mateřská škola pro tělesně postižené (dále jen SpMŠ), speciální základní škola pro tělesně postižené (SpZŠ), zvláštní škola pro tělesně postižené (ZvŠ), pomocná škola (PŠ) a speciálně pedagogické centrum (SPC). Škola je úzce propojena s Jedličkovým ústavem pro tělesně postiženou mládež Liberec (dále jen JÚ), který zajišťuje stravování, speciální rehabilitační a terapeutickou péči. Z tohoto důvodu je většina dětí zapsána do obou zařízení (škola i JÚ).

V době inspekce bylo vyučováno 142 žáků v 19 třídách (z toho tři v PŠ) se zastoupením všech ročníků SpZŠ a ZvŠ. Do SpZŠ docházelo 73 žáků, do ZvŠ 48 žáků a do PŠ 21 žáků.

Do SpMŠ bylo přijato do tří oddělení k dennímu pobytu 20 dětí, dalších 8 bylo v péči učitelek z JÚ.

Provoz speciální mateřské školy je stanoven od 6:30 do 16:30 hodin.

V inspekční činnosti nebylo zahrnuto speciálně pedagogické centrum (dále jen SPC).

PŘEDMĚT INSPEKCE

- ❖ personální podmínky vzdělávání ve speciální škole na základě níže uvedených předmětů ve speciální základní škole, zvláštní škole a pomocné škole vzhledem ke schváleným učebním dokumentům k datu konání inspekce
- ❖ materiálně-technické podmínky výchovně-vzdělávací činnosti speciální školy vzhledem ke schváleným učebním dokumentům k datu konání inspekce
- ❖ průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech český jazyk, matematika, řečová výchova, dějepis, občanská výchova, pracovní vyučování, výtvarná a tělesná výchova ve vybraných ročnících speciální základní a zvláštní školy a smyslová výchova, věcné učení, hudební výchova, pracovní výchova a čtení v pomocné škole
- ❖ personální, materiálně-technické podmínky a průběh vzdělávání a výchovy ve speciální mateřské škole vzhledem k realizovanému vzdělávacímu programu k datu konání inspekce

PERSONÁLNÍ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Ve škole působí dvacet pět pedagogů včetně ředitelky školy. Patnáct z nich splňuje požadavek odborné a pedagogické způsobilosti, sedm vyučujících s vysokoškolským vzděláním neabsolvovalo studium speciální pedagogiky. Zbývající tři se středoškolským vzděláním si doplňují kvalifikaci studiem na vysoké škole.

Výběr volitelných předmětů ve SpZŠ je dán kvalifikačními předpoklady vyučujících i koncepčním záměrem školy. Výchovné poradenství a primární prevenci zajišťují dvě kvalifikované učitelky.

Výchovně-vzdělávací činnost ve SpMŠ zabezpečovaly tři kvalifikované učitelky a tři učitelky, které byly v době konání inspekce ještě zaměstnankyněmi JÚ. Ředitelka školy jednala s vedením JÚ i se svým zřizovatelem o jejich pracovní zařazení pod školu.

Organizační struktura a rozdělení pravomocí pověřeným vedoucím pracovníkům umožňuje účinné řízení školy. V čele stojí ředitelka školy, která stanovila statutární zástupkyni pro

SpZŠ, ZvŠ a PŠ, vedoucí učitelku MŠ a vedoucí SPC. Součinnost jednotlivých úseků koordinuje s vedoucími pracovníky na pravidelných měsíčních schůzkách.

Poradní orgán, pedagogická rada, se schází podle ročního plánu. Ve škole vykazují činnost metodické orgány pro pomocnou školu, pro první stupeň obou typů škol a druhý stupeň obou typů škol. Problémovými žáky a specifickými potřebami žáků se zabývá tříčlenná výchovná komise, kterou řídí výchovná poradkyně.

Vnitřní informační systém je založen na každodenním styku vedení školy s pracovníky školského zařízení. Závažné informace jsou prezentovány na pedagogických radách a nástěnkách. Aktuální informace na operativních týdenních pracovních poradách vedených zástupkyní ředitelky.

Ve škole působí dva vyučující, kteří jsou ve speciální škole prvním rokem. Metodická pomoc je jim poskytována zkušenými pedagogy.

Kontrolní činnost zahrnuje oblast výchovně-vzdělávací i provozní. Kompetence jsou delegovány na vedoucí pracovníky jednotlivých úseků. Vzhledem k začátku školního roku a stavebním úpravám je hospitační činnost prováděna orientačně a namátkově se zaměřením na bezpečnost žáků.

Většina pedagogů absolvuje různé kurzy dalšího vzdělávání. Vzdělávání je vhodně volené vzhledem k typu školy a potřebám pedagogického procesu. Výsledky vzdělávacích aktivit se projevují v růstu a rozšiřování odborných kompetencí pedagogů pro výuku i činnosti v rámci primární prevence.

Personální podmínky vzhledem ke schváleným učebním dokumentům jsou dobré.

MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Speciální školy a speciální mateřská škola pro tělesně postižené jsou umístěny v pronajatých prostorách Jedličkova ústavu pro tělesně postiženou mládež Liberec. V době konání inspekce probíhaly v objektu školy stavební úpravy související s rekonstrukcí výtahu, což zčásti ovlivnilo vzhled a uspořádání společných prostor i organizaci výuky z hlediska využití učeben jednotlivými třídami.

Počet učeben a jejich plošná výměra u většiny tříd podmínkám speciálních škol pro tělesně postižené nevyhovuje, žáci i vyučující nemají dostatek volné nezastavěné plochy pro běžnou školní činnost a pro pohyb imobilních žáků. Třídy jsou vkusně upravené, podle potřeby vybavené vhodným žákovským nábytkem a pomůckami pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Podnětně v nich působí řada výukových a motivačních materiálů a pomůcek k okamžitému použití včetně audiotechniky (radiomagnetofony, televizory a videopřehrávače, diaprojektory) a výpočetní techniky s výukovými programy. Vzhledem k velikosti je pouze část učeben vybavena relaxačními koberci.

Pro tělesnou výchovu využívá škola ústavní tělocvičnu, která plně neodpovídá prostorově i vybavením požadavkům kladeným na výuku výše uvedeného předmětu. Z odborných učeben je nově funkčně zařízena a účelně vybavena cvičná kuchyňka. Školní dílna svým vybavením a uspořádáním vyhovuje částečně, nářadí a nástroje pro ruční obrábění není průběžně obnovováno a doplňováno. K výuce slouží rovněž učebna výpočetní techniky vybavená 7 + 1 PC. Žákovská knihovna je umístěna v jedné kmenové třídě, žáci rovněž využívají ústavní knihovnu. Pro umístění školních sbírek nemá kombinované zařízení vyhovující zázemí.

Současné vybavení škol učebnicemi a pracovními sešity, jejichž výběr je podřízen výukovým dispozicím žáků, umožňuje efektivně realizovat požadavky učebních dokumentů. Materiální zázemí pro výuku sledovaných předmětů je dostatečné, umožňuje plnění učebních osnov.

Na základě kontrolní činnosti, znalosti materiálně-technických podmínek školy a požadavků vyučujících má ředitelka vytvořenu koncepci postupného dovybavování školních sbírek novými a chybějícími učebními pomůckami, učebnicemi i výukovými programy. Jejich realizace se odvíjí od finančních možností zařízení, sponzorských darů, úspěšných grantů i nabídky trhu. Při úpravě objektu vedoucím k vytvoření adekvátního zázemí pro žáky i zaměstnance ředitelka spolupracuje se zřizovatelem a pronajímatelem. Plánování v oblasti materiálně-technických podmínek je koncepční, systematické a účelné.

Speciální mateřská škola se nachází v samostatném objektu JÚ, který je zčásti propojen s areálem školy. Vnitřní úprava je bezbariérová, k přemísťování dětí do poschodí slouží prostorné výtahy. Třídy a členité herny jsou velmi dobře uzpůsobené a vybavené pro pobyt dětí. K dispozici jsou účelově zřízené prostory (jídelna s upravenými stoly a židlemi, stálé ložnice, relaxační kouty, prostory pro individuální práci), které saturují specifické potřeby dětí.

Dostatek hraček a názorných pomůcek poskytují dětem potřebné stimuly a podněty k jejich rozvoji a seberealizaci. Dobře vybavená menší tělocvična i školní zahrada umožňují v rámci zdravotní tělesné výchovy dostatek pohybových, relaxačních i rehabilitačních aktivit. Učitelky denně využívají hudební nástroje, k dispozici mají audiovizuální techniku. Arteterapie je prováděna ve vybavených dílnách JÚ.

Materiálně-technické podmínky vzdělávání jsou vzhledem ke schváleným učebním dokumentům a aktuálním prostorovým podmínkám speciálních škol pro tělesně postižené celkově dobré.

Materiálně-technické podmínky ve speciální mateřské škole jsou vynikající.

PRŮBĚH A VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávací programy

Škola vyučuje podle vzdělávacích programů: Vzdělávací program Základní škola čj. 16 847/96-2, Vzdělávací program zvláštní školy čj. 22980/97-22 a Vzdělávací program pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy čj. 24035/97-22, které jsou v souladu s opatřením MŠMT „Úprava vzdělávacích programů speciálních škol pro tělesně postižené čj. 16 857/98-24 s platností od 1. 9. 1998.“

Porovnáním učebních plánů jednotlivých typů škol pro školní rok 2004/2005 s rozvrhem hodin a reálnou výukou bylo zjištěno, že hodinové dotace ve vyučovacích předmětech a ročnících odpovídají předepsanému učebnímu plánu. Z hlediska rozšíření učebních plánů vzdělávacích programů pro základní vzdělávání bylo využito disponibilní hodinové dotace v 7. ročníku SpZŠ pro volitelný předmět cvičení z matematiky a v 7. ročníku ZvŠ k rozšíření předmětu zeměpis. Sledovaná výuka byla v souladu s osnovami.

Žáci s kombinovanými vadami jsou vzděláváni dle individuálních vzdělávacích programů. Jejich kvalita je pravidelně sledována a vyhodnocována. U ostatních žáků vyučující diferencují nároky ve výuce dle jejich potřeb.

SpMŠ má zpracován školní vzdělávací program „Děti dětem“ podle „Rámcového programu pro předškolní vzdělávání“ čj. 14 132/01-22. Je zaměřen na rozvoj fyzické, psychické i sociální samostatnosti dítěte s respektováním jeho individuálních možností a schopností. Důraz je kladen na spolupráci s rodinou, se školou, Jedličkovým ústavem, lékařem, psychologem i sociální pracovníci.

Plánování je členěno podle zažitých stereotypů do výchovných složek. Konkrétní pokrok je však podrobně sledován u jednotlivých dětí s individuálním vzdělávacím programem zpracovaným na základě doporučení SPC a pediatra.

Zhlédnutá povinná dokumentace ve všech typech škol (třídní knihy, přehledy výchovné práce, třídní výkazy, katalogové listy) je vedena přehledně. V třídních knihách i v přehledu výchovné práce je jasně zaznamenáván průběh vzdělávání a výchovy.

Vyučující mají zpracované orientační časově tematické plány pro jednotlivé předměty. Konkretizují je s ohledem na aktuální zdravotní stav žáků. Plnění osnov konzultují na předmětových komisích i neformálně při společném setkávání.

Kontrolu plnění úkolů v předškolním vzdělávání zajišťuje vedoucí učitelka formou cílených hospitací a neformálními diskusemi.

Předložený rozvrh hodin splňuje ustanovení vyhlášky o speciálních školách a speciálních mateřských školách i psychohygienická hlediska. Školní řád zahrnuje práva i povinnosti žáků. Je strukturován a jasně formulován. Provozní řády odborných učeben byly zpracovány, vyvěšeny a žáci s nimi byli seznámeni (zázpisy v třídních knihách).

Organizace výchovně-vzdělávací práce mateřské školy je vůči dětem důsledně promyšlená a odpovídá jejich specifickým potřebám. Jsou zohledněny jejich vývojové zvláštnosti, potřeba intimity, relaxace a především individuální péče se zřetelem na postižení konkrétního dítěte. Vzhledem k nedořešenému personálnímu obsazení se nedaří vždy zajistit působení dvou učitelek na třídu, což omezuje kreativitu zejména společných řízených činností.

Výchovné poradenství je propojeno s prevencí sociálněpatologických jevů a je zajišťováno spolupracující dvojicí zkušených a kvalifikovaných učitelek druhého stupně. Daří se jim navázat spolupráci s řadou dalších pedagogů školy, s nimiž se podílejí na mnoha akcích. Pro svou činnost získávají finanční prostředky z grantových projektů.

Výchovná poradkyně se věnuje především výukovým obtížím a výchovným problémům žáků, dále i profesnímu poradenství.

Činnost metodičky primární prevence je velmi intenzivní a zahrnuje značné množství přínosných aktivit. Cílem různých jednorázových, víkendových, ale i týdenních projektů je především sociální rozvoj žáků a jejich integrace do intaktní společnosti.

Oblast výchovného poradenství a prevence sociálněpatologických jevů je plně začleněná do pedagogického působení školy. Výrazně pozitivně se promítá do vytváření klimatu školy a znatelně zlepšuje kvalitu pedagogického procesu školy. Rozsahem a intenzitou jednotlivých aktivit přesahuje rámec školy.

Rodiče žáků školy jsou informováni o výsledcích vzdělávání a chování svých dětí prostřednictvím žakovských knížek a při osobním setkávání s vyučujícími. Informační nástěnky slouží pro důležitá sdělení či oznámení a také k prezentaci úspěšné práce žáků.

Klima v mateřské škole bylo založené na přijetí dítěte, znalosti jeho osobnosti a oboustranné důvěře. Učitelky mateřské školy denně podávají rodičům informace o dětech, často s nimi diskutují o konkrétních prožitcích dítěte.

Průběh a výsledky vzdělávání ve sledovaných předmětech ve ZvŠ a SpZŠ

Český jazyk, řečová výchova, občanská výchova, dějepis

Hodnocení vychází z deseti hospitovaných hodin českého jazyka a čtyř hodin občanské výchovy ve speciální základní škole a zvláštní škole, ze dvou hodin řečové výchovy ve zvláštní škole a hodiny dějepisů ve speciální základní škole. Tři hodiny byly vyučovány

vyučujícími bez absolvování vzdělání v oblasti speciální pedagogiky. Na kvalitě výuky se to výraznějším negativním způsobem neprojevilo. Ostatní hodiny byly vyučovány kvalifikovanými pedagogy.

Ve sledované výuce bylo učivo probíráno v souladu s učebními osnovami a navazovalo na předcházející témata. Příprava na hodiny byla odpovědná, odrážela se v ní znalost problémů jednotlivých žáků, což se projevilo v diferencované výuce u žáků na prvním stupni zvláštní školy. Výchovně-vzdělávací cíle byly přiměřené aktuálnímu stavu tříd. Výuka byla vedena po věcné i odborné stránce správně.

Z pomůcek byly nejčastěji používány pracovní listy, učebnice, tabule. Více manipulačních pomůcek a názorného materiálu využily učitelky na prvním stupni.

Zvolené metody a řízení výuky se v jednotlivých hodinách lišily. Někteří vyučující upřednostňovali klasický způsob výuky, jehož základem bylo střídání práce učitele s celou skupinou žáků, zadávání samostatné práce a individuální práce s žákem. Zásadám správného sezení a zařazování relaxačních prvků byla věnována větší pozornost na prvním stupni. Ne vždy byl věnován čas na závěrečné shrnutí učební látky a hodnocení.

Většina použitých metod a prostředků žáky podněcovala k aktivní spoluúčasti na plnění výukových cílů. Vhodné střídání činností, zpestření výuky hrami, hádankami, soutěžemi a prací s chybou přispívalo k tvůrčí práci žáků. Ojedinele se vyskytlo předávání hotových poznatků vyučujícím. Ve sledovaných hodinách čtení a českém jazyce bylo zřejmé, že žáci jsou důsledně vedeni k osvojování techniky čtení a psaní i základních gramatických jevů, v řečové výchově ke kultuře projevu a schopnosti souvislého projevu. Výuka dějepisu a většiny hodin občanské výchovy byla založena na aktivním přístupu žáků. Tempo výuky odpovídalo možnostem žáků. Relaxační prvky např. pohybová chvilka, zpěv, rytmizace byly zařazovány více v nižších ročnících a u žáků s kombinovanými vadami.

Vstupní a průběžná motivace vyplývala z volby vyučovacích metod. Pestřejší motivační podněty převažovaly na prvním stupni. Někteří vyučující úvodní motivaci nahrazovali seznámením žáků s obsahem hodin. Průběžná motivace byla využívána především v oblasti mezipředmětových vztahů.

Klima tříd ve sledovaných hodinách bylo pozitivní. Žáci se vzájemně respektovali, projevovali snahu vzájemné pomoci. Komunikace byla otevřená, projev odpovídal jejich komunikativním možnostem. Někteří vyučující opomíjeli vlastní spisovnou mluvu.

Hodnocení žáků vycházelo z respektování možností a schopností žáků, bylo citlivé a adresné, mělo optimistický ráz. Sebereflexe žáků byla pozorována ojedinele.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve společenskovědních předmětech byly hodnoceny celkově jako velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání v matematice

Výuka byla sledovaná ve dvou hodinách matematiky prvního stupně zvláštní školy. V obou hodinách učily plně kvalifikované učitelky. Hodnocení ve speciální základní škole vychází z osmi hospitací. Zhlédnuté hodiny byly odučeny pěti kvalifikovanými pedagogy a třemi, kteří neabsolvovali studium speciální pedagogiky. Tato částečná nekvalifikovanost se negativně neprojevila na kvalitě výuky.

Učivo bylo podáváno srozumitelně, věcně a odborně správně, přiměřeně znalostem a schopnostem žáků. Stanovené výukové cíle na zvláštní škole odpovídaly individuálním možnostem jednotlivých žáků. Na základní škole učitelé volili cíle přiměřeně vzhledem k aktuálním podmínkám v jednotlivých třídách a individuálním vzdělávacím potřebám žáků. Rozsah probíraného učiva se především přizpůsoboval průměrnému žákovi, náročnost učební látky však byla všeobecně nižší. Probírané učivo logicky navazovalo na předcházející témata.

Výuka probíhala ve stísněném prostředí malých tříd zajímavě vyzdobených žákovskými pracemi. Třídy základní školy byly zčásti vybavené vhodnými pomůckami pro výuku matematiky. Žáci průběžně pracovali s učebnicemi, pracovními sešity a v části hodin i namnoženými pracovními listy. Didaktická technika nebyla využívána.

Učitelky ve třídách zvláštní školy volily adekvátní vyučovací metody a členily hodiny podle psychohygienických požadavků a schopností žáků. Vynikajícím způsobem vedla výuku učitelka druhé třídy. Její působení velmi vhodně doplňovala asistentka, která se věnovala žákům s nejvýraznějším postižením. Dostatek času byl vždy věnován procvičování a opakování učiva formou různých her a soutěží.

Výuka se ve většině zhlédnutých hodin ve třídách základní školy vyznačovala promyšlenou organizací. Vyučující převážně uplatňovali frontální způsob výuky s účelným střídáním činností, dle schopností, znalostí a praktických zkušeností žáků dbali na vyvozování vztahů a souvislostí souvisejících s probíraným učivem. Na vzniklé situace (např. nepochopení učiva) vhodně a adekvátně reagovali. V hodinách byl výrazný individuální přístup k žákům, vyučující na základě výsledků pedagogicko-psychologických šetření zohledňovali jejich osobní dispozice, učivo dle doporučení částečně diferencovali.

Hlediska psychohygieny učitelé většinou v průběhu hodin respektovali, tempo výuky přizpůsobovali aktuálním podmínkám v jednotlivých třídách i individuálním potřebám žáků. Relaxační chvílky a uvolňovací cviky zařazovali převážně vyučující v nižších ročnících.

Vstupní i průběžná motivace vycházela z reálné situace, organizace výuky a volby vyučovacích metod. Žáci byli motivováni zejména pochvalou a oceněním výsledků práce, částečně využitím mezipředmětových vztahů, příkladů z praxe a dle okolností i využitím jejich vlastních zkušeností. Aktivita žáků i jejich zájem o výuku se v jednotlivých třídách značně odlišovaly.

Zhlédnuté hodiny charakterizovaly příjemná pracovní atmosféra, velmi pěkné vzájemné vztahy a vstřícný způsob komunikace se žáky založený na vzájemné důvěře, pozitivních vztazích a akceptování stanovených pravidel. Žáci se chovali slušně a ukázněně.

Převládalo průběžné pozitivní hodnocení a adekvátní hodnocení žáků vyučujícími, kteří respektovali jejich individuální dispozice, oceňovali zájem, snahu a pokrok, taktně upozorňovali na nedostatky.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání v matematice ve zvláštní škole a speciální základní škole bylo velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání v pracovním vyučování ve zvláštní škole

Výuka pracovního vyučování byla sledována ve všech ročnících zvláštní školy. Stanovené výukové cíle byly v hospitovaných hodinách voleny vhodně a přiměřeně s přihlédnutím k aktuálnímu složení jednotlivých tříd, respektovaly individuální potřeby žáků, zohledňovaly jejich eventuální handicap.

Učitelky na nižším stupni splňují požadavky odborné a pedagogické způsobilosti. Absence studia speciální pedagogiky u dvou vyučujících všeobecně vzdělávacích předmětů pro 6. – 9. ročník základní školy neměla negativní vliv na metodické vedení hodin, věcnou ani odbornou správnost výuky.

Vyučování dílenských prací mimo jednoho bloku zčásti realizovaného ve školní dílně probíhalo v kmenových třídách uspořádaných pro běžnou výuku. Žáci pracovali převážně s drobným přírodním materiálem, papírem a modelovací hmotou, chlapci vyšších ročníků zhotovovali výrobek dřevěného polotovaru. Pozitivem většiny zhlédnutých hodin byl názorný výrobek nebo odpovídající vzorky přírodnin.

Hospitované hodiny byly velmi dobře připravené a zaměřené na vytváření a upevňování pracovních dovedností a správných návyků při praktických činnostech žáků. Žáci ve většině zhlédnutých hodin pracovali podle vzorového výrobku, odpovídajících vzorků přírodnin popř. jednoduchého technického výkresu, společně vyvozeného a stanoveného pracovního postupu i praktického předvedení jednotlivých operací. Vyučující v několika hodinách i asistenti přistupovali k žákům individuálně, dle jejich individuality a potřeby jim pomáhali, průběžně je kontrolovali, upozorňovali je na chyby a nedostatky, které s nimi společně rozebírali. Při práci plně zohledňovali jejich možnosti a schopnosti. Psychohygienické zásady z hlediska členění hodin, relaxace a tempa výuky byly dodrženy.

Učitelé nejčastěji motivovali žáky pochvalou, povzbuzením a oceněním výsledků práce. Žáci projevovali o praktickou činnost zájem, soustředění na práci však nebylo u některých žáků trvalé.

Vyučující respektovali osobnost žáků, vzájemná komunikace byla vstřícná a přirozená. V hodinách vládla příjemná pracovní atmosféra.

Během praktických činností převládalo průběžné pozitivní hodnocení žáků. Celkové zhodnocení a analýzu práce provedli vyučující v závěru hodin.

Průběh a výsledky vzdělávání v pracovním vyučování ve zvláštní škole jsou na velmi dobré úrovni.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v předmětech tělesná výchova a výtvarná výchova na prvním stupni ve ZvŠ a SpZŠ

Hodnocení vychází ze tří hospitovaných hodin tělesné výchovy ve zvláštní škole a ze dvou v základní škole, z jedné hodiny výtvarné výchovy ve zvláštní škole a ze tří hodin v základní škole.

Tělesnou výchovu vyučovali tři vyučující, z nichž jeden neměl vystudovanou speciální pedagogiku, výtvarnou výchovu vyučovaly čtyři učitelky, z nichž jedna neměla vystudovanou speciální pedagogiku. Tato skutečnost se ve výuce výrazně neprojevila.

Při plánování tělesné výchovy vyučující vycházeli ze somatického postižení žáků, z jejich imobility a především z možností a schopností žáků. Při plánování výtvarných činností byl kladen důraz na námět a techniku zpracování. Příprava všech vyučujících byla velmi pečlivá.

Tělesná výchova byla vyučována v malé tělocvičně. V hodině, kde byli všichni žáci imobilní, pomáhala asistentka. V další hodině imobilnímu žákovi pomáhali pracovník civilní služby a spolužáci.

Výtvarná výchova probíhala ve třídách. Pracovní místa v jedné třídě byla stísněná.

V tělesné výchově vyučující zvolili obsahově zajímavou a pro žáky přiměřenou tělovýchovnou činnost. Zvláště hodina s imobilními žáky se vyznačovala precizním provedením. Cvičení mělo jasnou strukturu, volba cviků odpovídala pohybovým možnostem žáků, kompenzační cvičení vhodně připravilo svaly na zátěžové situace, jednotlivé úkony byly procvičeny formou soutěže. V jedné ze sledovaných hodin se projevovala organizační nejistota. Přínosná byla reakce vyučujícího, který dobře vnímal potřeby žáků.

Výtvarné činnosti byly pro žáky přitažlivé, připravené pomůcky byly pro žáky motivující. Žáci měli prostor pro objevování, fantazii, vlastní prožitek i ztvárnění vlastního pocitu. V průběhu získávali pracovní i výtvarné dovednosti. V jednom případě zásahy vyučující do kresby žáků nepříspěly k podpoře jejich vlastní fantazie.

Interakce a komunikace ve všech sledovaných hodinách vycházela z dohodnutých pravidel chování, osobnost žáka byla respektována. Pozitivní průběžné hodnocení přispělo k příznivé atmosféře. Závěrečné hodnocení bylo povzbuzením do další činnosti.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v tělesné výchově a výtvarné výchově ve zvláštní škole a v základní škole byly velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání v předmětech smyslová výchova, věcné učení, hudební výchova, pracovní výchova, čtení v pomocné škole

Hospitace se uskutečnily ve všech třídách v hodinách smyslové výchovy, věcného učení, hudební výchovy, pracovní výchovy a ve dvou hodinách čtení.

Personální zabezpečení výuky bylo velmi dobré. V každé třídě byli přítomni dva pedagogové, k dispozici pro všechny třídy byla jedna asistentka. Spolupráce vyučujících vycházela z jejich společné přípravy, konzultací a výborné znalosti žáků a jejich specifických potřeb.

Odborná a pedagogická způsobilost vyučujících, jejich zkušenost a empatie se výrazně projevovala ve volbě vhodných metod i forem práce. Hodiny byly vyučujícími pečlivě připravené. Vynikajícím způsobem provedená dramatizace obohatila žáky o nové pojmy a poskytla i velmi silný zážitek. V samostatné práci si žáci poznatky upevňovali. Při výuce čtení byly využívány metody, které snáze vedly k vybavování slabik, slov a vět. Formou didaktické hry byla rozvíjena slovní zásoba a komunikativní dovednosti. Žáci manipulovali s materiálem, řešili grafické úkoly, vhodně volenými otázkami a zadáními byli vedeni k přemýšlení, záměrné pozornosti, soustředění a dokončování činností. Při hudební výchově měli i žáci na vozíčku možnost zapojit se s pomocí učitelek do taneční hry, jejich prožitek byl velmi silný. Žáci projevovali důvěru a často se se svými prožitky obraceli na vyučující.

Přítomnost dvou pedagogů umožnila ve všech třídách uzpůsobit tempo potřebám jednotlivých žáků a reagovat na jejich únavu. Pozitivním hodnocením, pochvalou i výsledkem vlastní práce byli žáci stimulováni k další činnosti. Klima tříd bylo vstřícné, pracovní, pro žáky povzbudivé. Vzájemná komunikace byla přátelská, založená na důvěře mezi žáky a pedagogy, posilovala kladné mezilidské vztahy.

Kvalita výuky v pomocných třídách je hodnocena celkově jako vynikající.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Škola vzhledem ke struktuře žáků převážně vyžadujících osobní přístup a výuku podle individuálních vzdělávacích programů neprovádí zjišťování výsledků vzdělávání standardizovanými komerčními testy ani vlastními evaluačními nástroji. Vyučující zadávají žákům vlastní kontrolní práce, analýzu výsledků i následná opatření provádějí a navrhnou individuálně sami.

Hodnocení průběhu a výsledků vzdělávání

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy ve sledovaných předmětech byly v souhrnu hodnoceny jako velmi dobré.

Speciální mateřská škola

Průběh a výsledky výchovně-vzdělávacích činností

Hospitace proběhly ve třech odděleních. Dvě učitelky měly vzdělání pro učitele mateřské školy rozšířené studiem speciální pedagogiky, jedna speciální pedagogiku v současné době studuje.

Spontánní a řízené činnosti

Plánování a bezprostřední příprava učitelek odpovídala skladbě přítomných dětí a hlavnímu pedagogickému záměru školy. Vždy byly k dispozici mobilní hračky, konkrétní stimulační pomůcky a různorodý materiál pro manipulaci. Vhodné členění prostoru do menších místností vytvářelo intimní prostředí a uspokojovalo potřebu dětí. Relaxační pomůcky (molitany, lehátka, deky) děti využívaly především spontánně, zejména při relaxaci. Učitelky se zapojovaly do dětských námětových her a napomáhaly rozvíjet děj. U všech pedagogů byla patrná snaha o důslednou stimulaci dětí k pohybu. Hodnocení a pochvala směřovaly vždy ke konkrétnímu dítěti, učitelky si všímaly sebemenšího pokroku. Při spontánní hře se děti učily přirozenou cestou, poznávaly druhy předmětů a vlastnosti materiálů. Uplatňovaly svou fantazii, zažívaly sociální kontakty při námětových hrách (vaření v kuchyňce). Přístup učitelek podporoval pozitivní prožitky dětí, napomáhal získávání prosociálních vlastností, vzájemného respektování a tolerance.

Řízené činnosti byly realizovány různým způsobem. Vysokou efektivitu měla individuální a skupinová práce v oddělené místnosti, blok integrovaných činností motivovaných pohádkou a smyslové hry s konkrétními předměty. Děti se soustředily, pracovaly svým tempem, využívaly všech dostupných pomůcek, jejich seberealizace odpovídala jejich schopnostem. Názor (ovoce, zelenina, loutky) podpořil jejich aktivitu a byl vhodnou motivací. Opakování a „vrstvení“ poznatků poskytovalo dětem uspokojení z úspěchu a následné zafixování poznatku.

Společně provedená výtvarná výchova přinesla dětem nové zážitky, především vhodně zvolenou motivační částí. Děti ochutnávaly a poznávaly vlastnosti a druhy ovoce a zeleniny. V další části pozorovaly práci učitelky, procvičovaly si barvy, koordinaci pohybů, úchopu menšího předmětu i dekoraci v ohraničeném obraze.

Rozvíjení schopností dětí, záměrně prováděné v nejstarší skupině, bylo prováděno formou společných řízených činností. Učitelka sledovala konkrétní rozvoj schopností v oblasti smyslové a duševní, postupovala individuálně s ohledem na aktuální stav dětí. Ty byly motivovány písní, rýmy, opakováním známého, vzpomínkami. V některých okamžicích převažovalo verbální vedení a aktivita při komunikaci byla spíše na straně učitelky.

Průběh spontánních činností byl hodnocen jako vynikající.

Průběh řízených činností byl hodnocen jako velmi dobrý.

Průběhové výsledky výchovně-vzdělávací činnosti

- Pohybovému rozvoji je věnována velká pozornost.
- Vzhledem k možnostem dětí byly sebeobslužné dovednosti velmi dobré.
- Vzájemná komunikace mezi dětmi navzájem byla vstřícná, tolerantní, ovlivněná velmi pěkným vztahem a příkladem dospělých.

- Úroveň řečových dovedností byla u některých dětí nízká, logopedická péče je zajištěná.
- Děti jsou vedeny k samostatnosti, sebevyjádření, odvaze.
- Úroveň poznatků a myšlenkových operací koresponduje s postižením jednotlivých dětí.
- Úroveň dětských prací odpovídala jejich možnostem

Celkové hodnocení průběhu a výsledků výchovně-vzdělávací činnosti je velmi dobré.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školních zařízení, vydalo MŠMT pod čj. 32 605/2003-21 dne 11. března 2004 s účinností od 1. září 2004
2. Zřizovací listina, vydal Liberecký kraj pod čj. ZL-9/04-Š 14. května 2004
3. Učební dokumenty vzdělávacího programu Základní škola schváleného MŠMT dne 30. dubna 1996 čj. 16847/96-2 s platností od 1. září 1996, Úpravy a doplňky schválilo MŠMT dne 25. srpna 1998 čj. 25018/98-22 s platností od 1. září 1998, ve znění pozdějších úprav
4. Vzdělávací program zvláštní školy schválený MŠMT dne 20. června 1997 čj. 22980/97 s platností od 1. září 1997
5. Vzdělávací program pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy schválený MŠMT čj. 24035/97-22čj. -22 s platností od 1. září 1997
6. Opatření „Úprava vzdělávacích programů speciálních škol pro tělesně postižené čj. 16 857/98-24 s platností od 1. 9. 1998.“
7. Rozvrh hodin všech tříd platný pro školní rok 2004/2005
8. Třídní knihy všech tříd vedené ve školním roce 2004/2005
9. Třídní výkazy všech tříd vedené ve školním roce 2004/2005
10. Katalogové listy žáků školy vedené ve školním roce 2004/2005
11. Tematické plány ve sledovaných předmětech - aktuální v době konání inspekce
12. „Vnitřní řád školy“ ze dne 6. ledna 2003
13. „Plán práce speciálních škol pro TP“ na školní rok 2004/2005 ze dne 1. září 2004
14. Organizační řád školy ze dne 25. srpna 2004
15. Evidenční listy dětí přijatých do mateřské školy pro školní rok 2004/2005
16. Evidence docházky dětí do SpMŠ ve školním roce 2004/2005
17. Přehledy výchovné práce pro školní rok 2004/2005
18. Výchovně-vzdělávací plán mateřské školy a školní plán s přílohami pro školní rok 2004/2005
19. Individuální plány dětí pro školní rok 2004/2005
20. Třídní plány výchovně-vzdělávací práce SpMŠ pro školní rok 2004/2005
21. Dokumentace dětí (vyjádření SPC, pediatra, dětské ozdravovny, léčebny) přijatých do mateřské školy pro školní rok 2004/2005
22. Školní řád a Vnitřní řád pro mateřskou školu ze dne 1. září 2003
23. Dokumentace žáků vedená ve školním roce 2004/2005
24. Personální dokumentace pedagogických pracovníků os. čísla 2579, 2598, 9532, 17059, 17384, 17511, 17512, 17768, 17769, 17886, 17888, 17901, 17904, 18022, 18023, 18024,

os. čísla 18025, 18026, 18027, 27294, 27897, 27303, 27304, 18036, 17055, 27271, 27273 (doklady o kvalifikaci) vyučujících ve školním roce 2004/2005

25. „Plán výchovného poradce - 2004/2005“

26. „Celoroční plán primární prevence sociálních a patologických jevů a protidrogové prevence SŠPTP – školní rok 2004/2005“ a dokument „Konkretizace programu“.

ZÁVĚR

Výchovně-vzdělávací proces ve speciální základní škole, zvláštní škole a pomocné škole pro tělesně postižené probíhá podle schválených učebních dokumentů a umožňuje žákům s ohledem na jejich postižení vzdělávání v odpovídajícím typu školy.

Vzdělávací program mateřské školy je zpracován podle schváleného programu pro předškolní vzdělávání a plně respektuje potřeby a možnosti umístěných dětí.

Personální zajištění ve speciálních školách i speciální mateřské škole je vzhledem k postižení žáků a profilaci školy na dobré úrovni. V době inspekce probíhalo jednání o pracovním přearažení učitelek z JÚ do speciální mateřské školy. Spolupráce učitelek MŠ i JÚ je velmi dobrá, odpovídá náročné speciální péči v tomto zařízení.

Organizace činnosti a provozu školy je funkční. Rozdělení pravomocí vedoucím pracovníkům úseků (škola, mateřská škola) umožňuje jejich bezproblémový chod. Motivování pracovníků k dalšímu vzdělávání je ze strany vedení školy podporováno s ohledem na využití získaných poznatků ve škole.

Zavedený informační systém je funkční. Kontrolní mechanismy a znalost pracovníků poskytují vedení školy zpětnou vazbu o naplňování stanovených cílů.

Materiálně-technické podmínky vzdělávací a výchovné činnosti jsou vzhledem ke schváleným učebním dokumentům na dobré úrovni. Vedení školy věnuje pozornost vybavenosti speciálními i kompenzačními pomůckami i didaktickou technikou.

Prostorové podmínky nepokrývají potřeby školy. Třídy jsou pro vozíčkáře malé, chybí prostorná tělocvična. Vybavení pro pracovní vyučování nepokrývá zcela potřeby školy (potřeba obnovy pracovních nástrojů, získání většího prostoru pro pozemky).

Materiálně-technické podmínky speciální mateřské školy (prostorově i vybavením) jsou vynikající.

Hospitované hodiny obsahově korespondovaly se schválenými učebními osnovami. Ve výuce byly pozorovány frontální způsob výuky i skupinová práce. Výrazný individuální přístup učitelů k žákům a vhodně použité metody umožňovaly výuku žáků i s těžkým zdravotním postižením.

V mateřské škole využívaly učitelky pestré metody práce s důrazem na motorický rozvoj a rozvoj komunikativních dovedností dětí.

Psychohygienickým podmínkám bylo více pozornosti věnováno v předškolním zařízení, v pomocné škole a na prvním stupni základní a zvláštní školy. Méně relaxačních momentů bylo zaznamenáno na druhém stupni.

Žáci respektovali dohodnutá pravidla chování, vztahy mezi žáky a vyučujícími byly přátelské. Příznivé klima bylo zaznamenáno také o přestávkách.

Ve všech typech školy i v předškolní výchově byl kladen důraz na sociální kompetence a přípravu na socializaci dětí do intaktní společnosti.

Hodnotící stupnice:

vynikající	velmi dobrý	dobry (průměrný)	vyhovující	nevyhovující
------------	-------------	------------------	------------	--------------

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektor	Titul, jméno a příjmení	Podpis
		Paclíková v. r.
Vedoucí týmu	PhDr. Miloslava Paclíková	
Člen týmu	PhDr. Milan Adamec	Adamec v. r.
Členka týmu	Bc. Růžena Janatová	Janatová v. r.
Člen týmu	Mgr. Jan Vrabec	Vrabec v. r.

V Liberci dne 4. listopadu 2004

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 8. 11. 2004

Razítko

Ředitelka školy nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení	Podpis
Mgr. Miroslava Holá	Holá v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucího inspekčního týmu, tj. Česká školní inspekce, Masarykova 28, 460 01 Liberec. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Krajský úřad – odbor školství	2004-11-30	h4-1377/04-1165
Zřizovatel	2004-11-30	h4-1377/04-1165
Rada školy	-	-

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
		Připomínky nebyly podány.